

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

A mezőgazdaság és a pénzügyi központ.

Néhány nappal husvét előtt meglepetésben részesítette a kormány a magyar közvéleményt. Ekkor jött ugyanis nyilvánosságra, hogy a bajba jutott pénzügyi központok, illetve a magyar hitelélet érdekében szinte áldozatszerű reformra készül, nagy pénzügyi központot állít fel, amelynek a mostani háborús viszonyok között szinte hihetetlen nagy összeget, 125 millió koronát bocsájt rendelkezésére.

Mikor e hír napvilágra került, valóban nem tudtuk, reform akar ez lenni, vagy pedig a pénzügyi központok háborús magatartásának jutalmazása. Tegyük fel a legjobbat, hogy tudniillik az új központ mind a két célt kívánja szolgálni, annál inkább megérdemli tehát az új alapításnak tervezete az elfogulatlan bírálatot. Jogunk van bírálatot mondani, elsősorban az összes hitel keresők nevében, de még inkább jogos a bírálat a magyar mezőgazdaság szempontjából. A magyar pénzügyi központ, sajnos, a háború folyama alatt is nem mindenben álltak ki az elfogulatlan kritikát.

Soha annyira nem volt zárva a pénzügyi központok páncélsekreneinek az ajtaja, mint

épen most, ezekben a nehéz időkben. Az igaz, hogy ez bizonyos mértékig méltányos volt, mert hiszen a takarékbetűző közönség alaptalan pánikja s a pénzügyi központok a takarékbetűzők részéről való megrohanása nagyon súlyos gazdasági megrázkódtatást vont volna maga után.

A tulságos rideg elzárkózottság azonban a pénzügyi központok részéről még sem volt indokolt. Tudunkkal csakis az Osztrák-Magyar Bank és az Országos Központi Hitelszervezetek vidéki szervezetei álltak mindenkor a feladatuk magaslátán. Éppen ebből kifolyólag tehát arra a bizonyos jutalomra, amelyet az új pénzügyi központ és annak bőkezű dotálása rejt magában, leginkább ez utóbbi hitelszervezetek tarthatnának igényt, annyiival is inkább, mert csakis ezek az altruista hitelszervezetek állnak leginkább a magyar nép zömét alkotó földmivelő lakosság szolgálatában.

A gazdálkodó nép szemüvegén nézve tehát az új pénzügyi központot, nemcsak a miatt kell szót emelni, hogy a kormány mindig elsősorban csak a bankérdekeket, illetve merkantilérdekeket tartja szem előtt, s csak azután gondol a mezőgazdasági érdekekre. A magyar gazdák a legteljesebb joggal megkivánhatják azt, hogy hitelszervezeteik támogatására s folyton fokozódó

s a mostani háborúban szinte hihetetlenül megnőtt hiteligenyeik kielégítésére szintén fordítson ily nagy, sőt még ennél is nagyobb összeget. A helyzet úgy áll, hogy ma mindent a gazdákra várunk.

A magyar föld jövő évi termése lesz a legelső döntő tényezője a háborúnak, arra azonban vajmi nehezen akarnak gondolni, hogy a többi terméshez, a föld termésének a fokozásához igazán sok pénz kell. Tenyészállatok beszerzése, gépek vásárlása, a föld okserű megművelése olyan tökéletes igényel, amivel a gazdák túlnyomó nagyrésze nem rendelkezik, a legtöbb gazda tehát kénytelen valamely hitelforráshoz fordulni. A mezőgazdaságnak a hitelforrásai azonban — valljuk be őszintén — rendkívül gyérek, a legtöbbje olykor teljesen kiapad. Az állami pénzügyi termékenyítő esőjének elsősorban tehát ezeknek a forrásoknak a vizét kellene táplálnia, s akkor a mezőgazdaság teljesítő képessége jóval nagyobb lenne a mostaninál.

Mi nem félünk a fokozottabb ellenőrzéstől, mert hiszen a gazdák hitelszervezetei amúgy is szigorú ellenőrzés alatt állnak. Az elmondottak alapján joggal kérhetjük tehát, hogy amikor az állam ipari és kereskedelmi érdekek szolgálatában álló pénzügyi központok részére milliókat szán, for-

Dr. Ott Mihály.

† 1915. márc. 22.

Pap volt. Több semmi. És nem kevesebb.
Csupa mosolygás, jószág, szeretet!
Lassu kör ette, győltörte, lopva.
Krisztusi lelke így is mosolygott.

Örök mosolya mit is beszélhet?
— Csak ártatlanság a földi élet!
A cél, pihenés nem itt, oh nem itt!
Élvezz s halomra rakd bár kincseit!

Ami mulandó, itt marad minden.
Élni tovább száll csak a végtelen!
Tavasszal tünt el hóvirág lelked.
Nyár bűje hője neked nem kellett.

Láttad a Földnek öldöklő harcát.
Derítsd békére Alkotód arcát!
Ami a lelked hirdetett itt lenni:
Napos mosollyal örökké hintsen!

AGH ÁBEL.

Szivósság.

— Váth. —

— Szegény Katink, hát elpusztult! ...
— Annyira van?
— Csak a rámaja van már s rászáradt a száraz bőre.
— Ej-ej, szegény Kati nénénk ... Hát asztán eszik-e?
— Nem eszik a ... Csak nyújtózkodik ...
— Nem is kívánja?
— Nem mondja ...
Hallgat a két asszony. Egyik áll a kiskapuban s a kapubálynak dülleszkedik. A jobb

lábát nyújtaton fölteszi a bálványtámasztékra. Ennek térdén tartva neki feszít egy kosarat. A kengyelek fakultán kék kötélen van leterítve. A balt kifestve tartja s nagybűtykös lába talpasan ráfekszik a nedveskés, szikkadozó, páraszagos földre.
A ház asszonya az alacsony kerítésre könyököl. Vállán, arcán kívül más nem látszik. A deszkapalánk repedésein átkéklik a ruhája.

Szánakodón hajtogatja a fejét:
— Szegény Kati nénénk; szegény feje, hát elpusztult.

— El-el, szegény Katink ... De tovább sántikálók, ha nem vesz semmit ...

— Hát mi lölte?
— Hát nem is tudja?
— Nem mondta; meg nem is láttam baját; hogy ideköszönt, vettem csak észre.

— Elfoglalta a gyomlálás.
— El ám. Nem érdemes pedig vesződni.
— Dehonnem! Hogy burul inkább? Má jönné épen rákhoz, meg küszhöz. Csak vegyen öcsémasszony.

Azzal leterítette a kosár fedőjét s kivett egy szép fehér, kevésbé rózsásárú rákot. Faránál fogta. A fiatal asszony nyúlt utána és sikogatott:
— Hü fene; még utóbb is belecsúszsz kedik az ujjamba.

A rák gyámoltalanul kapálózott izelt lábával. Nyitogatta ollóját. Farkát egészen a hasa alá húzta, mint szűkülő eb. A csápjait nyújtogatta. Tapogatózott, hogy lehetne a kényelmetlen levegőből visszakerülni a Balaton partfüregibe, nádgyökérre, hinárra, hulláslátokra. De nem sikerült, mert a tartója erősen fogta s csak kínálta:

— Na vegyen; egy-két funt nem csapja földhöz. Nézze, milyen friss. Csak úgy rugdalózik, mint a cigánygyerek. Az éccaka szedte Domi sógor...

— Aztán hogy méri funtját?

— Hogy! Tizenkét krajcár.

— Hü — szörnyűkődött el a fiatal asszony — hiszen e csak szopogatni való. Nem akad rágni való ezen egy harapásnyi se. Aztán egy funt marhahúst kapnyi két funtnak az árán. Még utóbb jól összeszid az uram vele együtt ...

— Dehogyan szidja. Bőjtbe?

— Igaz is ám ... De legalább adja Mária néni tizert funtját. Asztán veszek harmadfél funtot...

— Na, ördög bánja. De ad rá egypár fej salátát.

— Még aszt is?

— Hát 'szen adhat'. Terem. Nem úgy veszi.

— Na mérje hát ide azt a harmadfél funtot. Ide a kötényembe. Pénzért majd beszaladok.

Az asszony elővette a rozsdás jószágot, melynek hitelességeért akármely szatóc jóvállna, annyira fontatlan s igazságtalan. Aztán előszedte az okulárját. Megtörülte a halpénzes kosártakaróban. A mérleg rudjára ráakasztotta a súlyt; a 3 szál kocmadzagon lógótányérba behányta a szétmászó rákokat. Főlemelte a mérleget. A rudját neki fordította fűrtös felhőkbe rejtőző napnak s nagy fontoskodóan huzgálta a kártét jobbra-balra.

— Köll még rá, — noszintotta vásárlója.

— Ma' mért köllene? Inkább sok is. Egyet leveszek belőle. — Nyúlt is érte.

— Azt csak nem teszi. Inkább megszerezhetné eggyel.

— Nem lehet, galambom. Sok fáradságába van a Domi sógornak ...

— Na öntse csak ide, ha olyan fősvény.

— Ne kívánja, szegény özvegytől.

— Azért ezt az egyet csak ráadja? — kapott ki egyet a kosárból.

— Má dehogyan adom.

ditson ugyanannyi milliót olyan pénzintézetek és hitelszövetkezetek támogatására is, amelyek mezőgazdasági érdekek szolgálataiban állnak és a magyar gazdák boldogulását segítik elő.

Háborús törvények. A magyar országgyűlés képviselőháza háborús törvényeket szavazott meg a héten. Közös egyetértéssel, ünnepies hangulatban. A hazafias kötelességérzetnek ez a magasra lendülő kifejeződése érdeméhez méltóan nyert elismerést szövetségeseinknél. De bizonyára nem marad hatás nélkül a háborús feleknél, sőt a semleges országokban sem. Az ellentétek látszólagos kiegyensúlyozása után elhangzottak a jogos, kötelező kritika súlyos argumentumai s az elmélyedés, tisztázódás s a háború nagy céljait mérő belátás processzusa után határozott, komoly; szépséges látvánnyal elibénk tárul a parlament egységes határozata. Egységes a főbb, a nagyobb dolgokban s fennmaradt a biztató kiáltás, hogy alaposabb előkészítés után a most el nem fogadott javaslatok a megvalósulás reményében kerülnek szönyegre. A megvalósulás reményében, mert az új választás harcában már majd részt vesznek a most harcolók százazrei s bizonyára megértik, méltányolják s előtérbe juttatják a javukra intézkedő s most félretett javaslatokat.

Elfogadta a képviselőház egyhangulag a népfőlkéles kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot, mely a tizennyolc éves ifjaknak s a 43—50 év közt lévő népfőlkéles bevonulásáról szól.

A népfőlkélesnek ez a mostani kiterjesztése csak a háború idejére szól, továbbá a 18 éves s a 43—50 éves népfőlkélesek csak akkor viszik a harctérre, ha az előző korosztálybeli katonákat már mind igénybe vették. Mindez az ellenzék kikötés volt azzal együtt, hogy a 18 éveseket ne katonai, hanem katonai s polgári tagokból álló vegyesbizottság sorozza.

Már azt a javaslatot, mely a magyar állam-polgároknak osztrák seregtestekbe való beosztásáról szól, nem szavazták meg egyhangulag. Az ellenzékben csak az alkotmány- és néppárt szavazott a kormánypárttal, a mostani katonai szükségletek megindokolt parancsának hódolva. Ez a törvény is csak a háború tartamára marad érvényben.

Ugyancsak egyhangulag történt a mandátumok meghosszabbításáról szóló javaslat megszavazása is. Az ellenzék kíváncsi volt a hosszabbítás nem kötötték fix időponthoz. Érvény csak a békekötést követő hat hónap végéig tart.

A törvényhatósági választás jogról szóló régi törvény f. é. március 31-én hatályát veszítette. Új törvény alkotására pedig már idő nem jutott. Hogy

a törvényhatósági választásokat — a szükség esetei szerint — meg lehessen tartani, átmeneti intézkedésre volt szükség. Az egyhangulag elfogadott javaslat ezeket az ideiglenes érvényű intézkedéseket szabályozza. Az újságok ötvenezer koronás kauciójáról szóló törvényes intézkedés végrehajtását a háborús helyzet miatt két évre elhalasztották.

Az új hadikölcsön.

A magyar királyi kormány a legközelebbi napokban a háború költségeinek viselésére felhívást fog kibocsátani. Ezzel az ügyvel kapcsolatban a miniszterelnök leiratot intézett Bibornok Püspök Ur Ó Eminenciájához, melyben felhívja, hogy a lelkeskedő papságot szólítsa fel az új hadikölcsön jegyzésénél a közreműködésre. A miniszteri leirat oly gondolatokat és irányelveket tartalmaz, melyek nemcsak a papságnak szólnak. Akinek a néppel valamilyen érintkezése van — s ki az, kinek nincs? — felvilágosítással, tanáccsal, utmutatással mind szolgálhatja a jó ügyet.

Tegye meg mindenki, amit megtehet, mert az új hadikölcsönrel nemcsak az ország pénzügyi képességéről van szó, hanem arról is, hogy eddigi hadi sikereinket ne kockáztassuk, avagy veszedelemnek ki ne tegyük. Gazdasági életünk folytonossága a hitelviszonyok eddigi állapotát kívánja fenntartani, azért kívánatos, hogy az új hadikölcsön jegyzésében a társadalom ama rétege is nagyobb számban vegyen részt, melynek a háborúból kifolyólag az értékek beváltása miatt nagyobb összegű pénz jutott birtokába. A rendelet különben így hangzik:

Főmagasságú és Főtisztelendő Bibornok, Püspök Ur!

A kormány a háború költségeinek fedezése céljából előreláthatólag közelebből újabb hadikölcsönhöz fog folyamodni. Az egész magyar társadalomnak újból alkalma lesz bebizonyítani a nagy nemzeti küzdelem iránti tettekre való áldozatkészségét s a magyar nemzetnek a jövőbe vetett bizalmát.

Bizonyára felesleges volna Főmagasságod előtt az ügy fontosságát s azon kötelesség nagyságát fejtegetnem, a mely mindazokra vár, a kik bírják polgártársaik bizalmát s erkölcsük által latbavetésével tehetnek valamit a nagy nemzeti ügy érdekében. Nem kétlem, hogy, mint minden hazafias törekvés, ez is számíthat a magyar katolikus papság támogatására s hogy Főmagasságod is az ügy érdekében való hatékony közreműködésre fogja buzdítani főpásztori vezetése alatt álló lelkes karát.

A midőn tehát egész bizalommal fordulok Főmagasságodhoz ezzel a kérelemmel, egyúttal egy fontos körülményre hívom fel nagybecsű figyelmét. Amennyire kívánatos, hogy a magyar társadalom anyagi akcióképessége és áldozatkészsége ismét mentől imponansabban nyilvánuljon meg a kölcsön eredményében, annyira fontos közérdek fűződik ahhoz is, hogy ez aláírással lehetőleg kevésbé vonják el az ország gazdasági és hitéletének fentartására kihelyezett tőkét jelenlegi rendeltetésétől s hogy arra első sorban a paragon heverő pénzeszközök fordíttassanak.

Nagyon is kívánatos volna, hogy a pénzintézeteknél elhelyezett betéteknek mentől nagyobb része továbbra is az illető vidék hitelintézetekéire fordíttassék s hogy a kölcsönjegyzések zöme ne ezekből, hanem más rendelkezésre álló forrásokból nyerje fedezetét.

A háború nagyon sok pénzt hozott forgalomba. Fájdalom, a hadviselés céljaira kellett igénybe venni sok olyan eszközt is, (lovat, szarvasmarhát, felszerelést stb.) ami voltaképpen a nemzeti gazdálkodás továbbvitelének biztosítására volna rendelve. Ez értékek megfelelő pénzbeli ellenértéke a nép kezébe jutott. De különböző okokból nagy részben az illető tulajdonosok birtokában paragon hever. Valóban áldásos feladat volna, ezt a paragon heverő tőkét mozgósítani s az illetőket reábirni, hogy annak legalább egy részét a hadikölcsön jegyzésére fordítsák.

— Dehogyan nem. — Azzal vitte is. Utközben a többihez dobta.

— Na majd meglátom, hogy hogy szolgált meg salátából.

Azzal meglebbentette szoknyája elejét s leguggolt, a bő ruha körülharangozta; koronája lett Mari néni: a feje és csipőbe döfött karja.

Az asszony nem sokat váratozt maga. Hozta a pénzt. Mig Mari néni nagy ügyel-bajjal megolvasta, felforgatta egyenkint az irások felére, a salátá előkerült szűkmárkan.

Akkor azon kezdtek el nosziatgatolódni: — Na még csak ad hozzá egy fejet. Én megszerestem. bőven is mértem, mégis úgy zsugor-gatja a salátáját.

— Hja, Mari néni, ezt el köllött vetni, palántáit, megkapálni, gyomlálni, ganyézni... Adózni köllött róla — sáptozta végig a fiatal asszony s a végén elnevette magát.

— No lám, még utóbb is kiviláglik, hogy az én portékámért csak a kérsre köll járni.

— Hát majdnem úgy van.

— Az a kis félszkeszenlét. Hátha látta volna szegény Domi sógort, a mi Katink urát csurorcsatatosan, hogy facsarni lehetett volna ruhájából a vizet, még a hajából is. Hát az kutyá? Csak nem köll olyan szőrszálhasogatónak lenni.

— Na iszen nem azért, — csillapította a fölhorokant vénasszonyt, — csak eljár az ember szája. Iszen mént, hogy harag legyen a vége!

A fisér szedelődött. Nagy nyögve fölkel.

— Nem is olyan könnyen haragszok én, mint a mai fiatalok.

Tovább nyöszörgött ezen a rossz keréken. Utközben folyton dörmögött.

— El is feletem a nagy vásárban, hogy mi lőtte?

— Meghültem valahon. Olyan szagatás kinez, egész éccaka nem alhatok jule.

— Ejnye, még se maradhat. Mintha bizony kénytelen volna vele.

— Hát mit csináljak? — Fakadt ki elkeseredetten a fiatalok hirtelen természetességét megszóló.

— Talán majd csak nekigyulad.

— És sántitva, keservesen megindult.

— Be köll nézнем ehhez a Cserkő Lizihez, ha elgyűnne, megdörgölne szegény Katinkat. Mert annak bizony már csak az árbocfája, szegénynek. Ej, de kutyául belenyilamlott, talán egy lépést se bírok tovább.

— Minek is erőlteti. Majd átszólók én.

— De ezt a rákot, küszit csak el köll adni. Rajtuk veszik. Ha megbűdösödik, senki fenéjének se köll.

Azzal a balkarjára kanyarította a kosár kengyelét. Jobb lábát combon fogta jobb tenyerével, minthogyha rakta volna. Minden lépésnél feljajdult. Tízser se tette arább a lábát, már megpihent. — Belebölgölök. Meg köll vesznem. Má belépusztulok, hiába.

De csak ment s jó vártatra vissza is jött üres kosárral. De még se. Ha ugyan halnak, ráknak egy fia se volt benne; de borsó, salátá, zsir, egyéb élelem annál jobban töltötte. Még a kötője is tetézve.

Az első vásárlója még mindig a kertjét gazolta.

Kiküldött hozzá:

— Na, hun kente meg a kerekil? Látom, jól forog, pedig több a terhe.

— Forog ám. Nem kényeztettem el, mert annál rosszabb. Hadd tágujanak az inak.

— Üzentem ám a Cserkő Liziért. Elmegy.

— Az Iszen megáldja érte. De azért csak én is benézek hozzá. Elballagok, mert szegény Katink tudom nehezen várja. Szegénynek... az árboca...

— Egy kis ebédet küldök, ha... Na, majd küldök. Tikot öltem.

— Köszönytök a jószágát.

— Majd a Kati nénénk elgyün, aztán megköszöni...

— Bárcsak iszen... De kevés a bizodalimam. Csak az árbocfája van... Iszen vele!

— Iszen áldja.

Bicegett hazafelé.

Előrebukott kis épület fogadja. Ugyan a szőlő-lugas csucsig befutotta homlokát, mintha az bukkanatán előre, de fakadozósága alól teljesen kiszűrkéltek a bazaltkövek. Annál fehérebb volt a szabad tornác tájéka, kivéve a füstös konyha ajtajának szemöldökfájánál.

A sánta asszony egyenesen a szomszéd szobába nyit. A szűk lyukban két ágy szorongott, lapult a falhoz; egyik sarokban futottak össze. Egyikben fektült a beteg. Még hosszabbra vékonyodott volna ki, ha a rövid enged. Csontig vetkőzött soványkodott a szennyes ágyneműben s halálra váltan lélekzette ki nyögéseit. A másik ágyon félreemotott ábrázatu, erős, izmos ember könnyezett, meg egy kis lány, az unokájuk. A férfi borostás álla és szájkas, kuszált bajusza remegett csöndes sirás közben. Még egy legény, a fiuk jött be. Az is szemét törölgötte.

Az öreg Mari néni kiabálva kérdezte belépésekor:

— Könnyebben vagy Katink?

— Az ám, háán, csak siratjuk, — felelte az ember bámszan. A beteg se hallhatta a kérdészködsé. Fáradt bámulata azt mondta.

A sánta asszony a férfi föléhez hajolt:

— Nem azt kérdem: hanem könnyebben van a Katink?

— Ehe, nem mondja.

A fisérkődő a beteghez hajolt s úgy ismételte a kérdézsét.

Vánnadt, tagadó fejingattással felelt.

— Mindjárt gyün a Lizi. Hun a zsir?

Tudom, hogy ez nem könnyű feladat. Hiszen reá nézve szokatlan térre kell vinni a gazdasági kérdésekben konzervatív és sokszor bizalmatlan népet. Bizalmatlanságát kell eloszlatni, sőt az államkölcson valódi természetéről felvilágosítani és meggyőzni. Olyan feladat, a mely épen nehéz voltánál fogva elsősorban azokra vár, a kik a népnek az élet minden viszonyai között szeretettől, bizalomtól környeztet, meghitt tanácsadói. Ezek közé sorolom elsősorban a lelkesítő kart s az ügy sikeréhez fűződő nagy nemzeti érdekek révén kérem buzgó, tevékeny közreműködését.

A kölcsönre vonatkozó felhívás nem-sokára meg fog jelenni. Akkor már csak pár hét fog rendelkezésre állni a jegyzésre. Ismerve a szemeim előtt lebegő akció nehézségeit, tudva, hogy a nép felvilágosítása és meggyőzése időt kívánó feladat, fordulok már most Főmagasságodhoz azzal a kéréssel, hogy arra a gondozásra alatt álló lelkesítő kart felszólítani s a megfelelő irányítással ellátni méltóztassék.

*

Az új hadikölcsön jegyzését a falusi községekben kiváló buzgalommal és sikerrel támogathatják a gazdakörök. Példaképen említjük, hogy Székesfehérvárott a gazdakör elhatározta, hogy választmányának tagjai házról-házra járnak s összeírják a pénzes gazdákat. Rábeszéléssel pedig arra buzditják őket, hogy az új hadikölcsön-kötvényeiből minél többet jegyezzenek. Bizonyos halalerovást teljesítenének éppen a falusi kisgazdák a tetemesebb kölcsönjegyzéssel, mert a háború okozta nagy drágaság, miatt minden terményüket, állatjaikat magas áron értékesíthették s ezáltal nem kevés töképenzt gyűjthettek. Különös helyesléssel találkozunk olyan mozgalom, hogy a jegyzésnél a félrerakott összegek kerüljenek napvilágra s a pénzintézetekre ne rójjanak terhet a betétek felmondása alapján történő jegyzésekkel. Az első hadikölcsön 6%-os szelvényei már most, máj. 1-én esedékesek a

A legény lehajolt, avval tulipános ládából előszedte a zsirral itatott, gusztustalan bögrét.

— Ecetet is.

Előkerült az is.

— Fokhajmát egy pár girizdet.

Mikor készen állt mindez, benyitott Lizi, a kenőasszony. Vakos, pisla fehére. Az orránál tovább alig lát. A zsirt fölmelegítette, ecetet öntött közéje és foghagymaszemekkel összesütötte-főzte. Hánytató, fanyar szag emelkedett be a levegőt, melyben alig birtak megfordulni négyen. Épen azért a legény kiment. A derékig vetkőzött aszszonynak meg lehetett számlálni a bordáit.

A kenő hozzálátott munkájához. Könnyörtelen dagasztotta az árbacait. Talán lélek se maradt benne. Marcangolás, huzogatás közben vaksian bámult csipás szemével a gazdára, aki helyszük-ségben állodogált. A kenő nézte a gazdát; a beteg nézte a kenőt. Megsokaihatta Lizi sóvárságát, mert egészséges hangon fakadt rá:

— Ne bántson má, Lizi. Kidörgöli belülem a szuszt is!

— Hi fene! De kénész! Nem mén ám ki mászként a kőjszág. Má pedig a bántja... Érzem én a kezemmel. Itt ugrál! Itt-itt... — Markolászta Katink nyakcsigolyait, hogy fujtogatásnak is beillt. Aközben le nem vette szemét a gazdáról. Mődfőlött bántotta, bosszantotta Katinkat.

— Bizony itt a kőjszág. Megfujtja, el lehet rá készülvé. El-el. — Sejtette a vén leányasszony, hogy előkészítse Domit az örök válásra...

A gazda el is sirta magát, mikor a sejtő szájozgatásból kiértette, mit mond. A kuruzslókban nagy hite volt.

— Jaj, szegény Katink, hát elpusztulsz...

— El-el, — pőszelkedett a vén csipás kuruzsló. — Azért ne ríjjon! Itt vagyok én... A Cserkőt is kiszolgáltam... (Vége kőv.)

kamatra. Ez a körülmény is tetszetőssé teheti az értékpapiroktól idegenkedő gazdaság előtt a járadékkölcsönök jegyzését, mert ime, több kamatot hoznak, mint a betétek. Különösen a gazdákra nézve hasznos ez, akik ily módon igen nagy — mobilitásra nem váró — tőkét köthetnek le az állam javára.

A szállítási visszaélések. Interpellációk alakjában szóba kerültek a képviselőházban a katonaszállítási visszaélések. Ezek a rut, galád csalások, amelyek miatt még most is indulat lobogtatja vérünket s lesújtásra kész öklöt emeltek a nemzetcsalók, a hazárulók felé. Megnyugodhat az ország föllázított közvéleménye. Semmiféle mosakodás, kerteles, újságvédés nem volt hatással a magyar képviselőkre. Elhangzott az ítélet a lesújtó nagy igazság szavaiban. A hazát féltők lelki felháborodása, erkölcsi undorodása hangzott a legszigorubb büntetésre készülő megtorlás indulatai között. Mint egy nemzet süvöltő átká, rémesen, lélegzetűtően, de megérdemelten viharzott az egész képviselőház szilaj méltatlankodása, megvető utálat a gyalázatos üzérkedők felé. Micsoda gyűlölménye az elitélő kifejezéseknek. „Aki rossz ruhát, rossz élelmet szállít a katonának — mondta *Farkas Pál* — az rosszabb a *gyilkosnál*. Bűnhődjenek a bűnösök kíméletlenül, akárcsodák legyenek s akármilyen magasan álljanak!” *Tisza István* gróf, mint *gyalázatos, piszkos* jelenségről beszél a hamisításról. „Ezzel a *rúkfenevel* szemben a törvényhozás és a kormány a legnagyobb szigorral jár el.” Szigorítani kell a törvényt, mert ezekre a cselekményekre a jogerőteljességgel ki nem elégitő büntetéseket tartalmaz. A büntetéseket pedig visszasható erővel kell felruházni! Majd *altas, erkölcs-telen s jogsértő* cselekménynek minősíti a csalók üzelmét s a sajtóra vonatkozó kijelentését, — hogy t. i. a nyomozás sikerének veszélyeztetése miatt volt szigorubb a cenzura, — így fejezi be: „Nem szabad ezeket az *ocsmányságokat* olyan kéjlegéssel feltálatni, mintha ma Magyarországon más esemény nem történnék, mint egy pár *gazember* megbüntetése.”

Sulyos, kemény szavak, amelyek az egész ország felzaklatott érzésének megtorló vágyát fejezik ki. A képviselőházi nyilatkozatok után bizvást várhatjuk, hogy az igazságos ítélet nem soká késik s elpusztítja Magyarországon a jogosulatlan meggazdagodás mohó, kapzsi vágyának s a csalások százele módjának ma nagyon is tenyésző parazitáit.

Kultúra és háború.

A biblia elbeszélése szerint a babilóniak hatalmas, égig érő tornyot akartak építeni, ahonnan büszkén tekinthetnek majd szét gazdag, termékeny földjeiken s amely örökre hirdesse az emberi erő hatalmát és diadalát. És amikor Babel tornya sok fáradság, izdadság és vér árán óriási magasságba ért s az emberek azt hitték elbizakodottságukban, hogy csak néhány lépcső választja el őket az égtől, akkor az építők nyelve megzavarodott, nem értették meg egymást, elszéledtek, az emberi erő és hatalom óriási szimbóluma befejezetlen maradt. Végre az időjárás viszontagsága szétmosta.

Ilyenformán vagyunk mi is a modern kultúrával, amelyről büszke önteltséggel hirdették, hogy hosszú fejlődés folyamán az emberi ész alkotta s minél magasabbra emelkedik a műveltség, a tudás, az ember annál megelégedettebb, annál boldogabb lesz, annál inkább megközelíti a békés kulturális fogalmát. S mi büszkék is lehetünk az emberi tudás, a modern technika nagyszerű alkotásaira. Vannak merész ivezető acélhidaink, száguldo vonatok, telegrafjaink, meghódítottuk a tengert és levegőt, lefegyvereztük az ég villámain, vannak villamos reflektoraik, 42-es ágyúáruisaink, kattogó, száz halált osztogató géppuskáink. De hát mire jó ma mindez? A művelődésnek az a célja, hogy az ember számára a földi életet széppé és kellemessé tegye, nem pedig, hogy minél pokolibb eszközöket és módokat találjanak fel egymás pusztítására. Pedig ma a vasut arra jó, hogy az ördöklő milliókat minél gyorsabban egymás közelébe hozza; a telefonon parancsokat röptetnek hegyen-völgyön át, hogy családapák, életerős férfiak hogyan pusztítsák egymást; vannak 42-esek, gépfegyverek, hogy azokból száz halált robbantsunk a nemzetek színe-virága fölé, hogy százezreket tegyünk nyomorékká és

árvává. Meghódítottuk a tengert, hogy a halálnak ott is országot alapítsunk. Tudunk repülni és a mezei pacsirtával ég felé szárnyalni; de míg a kis madár háláncokat zengedezni száll a magasba, vagy eledelt visz piciny csipogó fiainak, addig a modern ember bombákat visz testvérei meggyilkolására.

Kitaláltunk sok szép elméletet s azokkal telítettük az elméket. Alkottunk humánus törvényeket, százelekepp körülírt jogszabályokból összerakott jogi rendszereket, amelyek az egyesek és nemzetek viszonyát meghatározzák. Kötöttük a nemzetek véd- és dacsözvétséget s mi elég naívu azt hittük, hogy az embernek csak tudomány, kultúra és törvény kell s akkor az ember megelégedett és boldog lesz. S ma szomorúan kell látnunk, hogy a hágai békepalotát, a népek egyesülésének, az emberi nagy vágyak össztelálkozásának, a békének modern jelképét is utólerke a bábeli végzet, a népek nem értették meg egymás nyelvét. A békében kodifikált nemzetközi jogot, a genfi konvenciót és hágai békekongresszusok paragrafusait az első tűzpróbánál összekavarta, félredobta a háború s uralkodik az erőszak, az öklölgy, kapzsiság, haszonlesés, ravaszság, mely a szövetségi szerződésben megállapított kötelezettségek teljesítése alól kibúvót keres.

Ez a háború megingatta a modern kultúrába vetett hitünket. Most látjuk csak be, hogy a nemzetközi jog nem védelmezi meg a népek érdekeit, a sok bekekonferencia és konvenció nem egyenliti ki az érdekelentéteket. Most ismerjük be, hogy az elmélet, a tudás egymagában nem szelidíti meg az embereket és népeket, nem fékezi meg a szenvedélyeket. Pedig a valódi haladásnak az a jellege, hogy az értelem, a tudás mellett az erkölcsi határai is taguljanak, a nyers természet, a vak ösztön hátterbe vonuljon s az uralkod az ész, a lélek gyakorolja. De az egyoldalú, materiális, u. n. „modern” kultúra nem fékezi meg a vad, állatias szenvedélyeket és ösztönöket; az ilyen kultúra csak külső máz, amely könnyen leválik, mint a rossz festék vagy vakolat s előttünk áll rögök, visszatetsítő valóságban az ember típusa. Azért a mai „kultúrer” olyan, mint a föld, amelynek hideg rétege alatt folytonosan izzó lávafolyam, örökös forrongás van. A mi külső kultúránk máza alatt is ott szenderegnek a vad ösztönök és szenvedélyek s néha kikitörnek, mint a tűzhányók forró lávája s felpeszlik, elpusztítják mindazt, ami utjukba esik. S e csillogó burkolatot éppen azok törték meg legelőször, akik szerettek eddig a legmodernebb, legkultúraltabb nemzeteknek feltűnni, a jogi állam mintaképe.

Felismerjük azt is, hogy milyen téves uton haladt a modern nevelés, mikor az észet teletömtek elmélettel s a fősulyt az ész és izomerő kiművelésére fordították, de a magasabb szellemi és erkölcsi javakra irányuló lelki erő nevelését, nemességét és tökéletesítését elhanyagolták. A németek fölényét nem azok izomereje és testi edzettsége, se pedig a 42-esek biztosítják első sorban, ez csak egyik tényező. Mit ér a tömegek izomereje lelki erő nélkül?

A német gyermeket korán megtanítják a munkaszereetre, kötelesség teljesítésre, önuralomra, kitarásra, szótartásra, becsületességre, mert tudják, hogy lelki erő nélkül nincs egész ember, ezek nélkül csak muló dicsőség egy nemzet élete.

Most érezzük csak, hogy a mi „modern”-nek nevezett kultúránkban hiányzik valami; hiányzik a nélkülözhetetlen alap, amelyen a külső anyagi kultúrának nyugodni kell; hiányzik azon elem, amely a szenvedélyeket megfékezi s az embert nemesebbé, lelkileg finomabbá, előkelőbbé teszi.

A végzetes hiba ott történt, mikor a népek államéletét a szabadelvűség alapjára helyezték; a liberalizmus eszméi pedig eltértek az erkölcsi világrend szálait s az erkölcsi értékek devalvációjával előtérbe jutottak a materiális erők. Az államilag protegált liberalizmus minden eszközt jogosnak és megengedettnek tart az önző érdekek kielégítésére, mert az önző törekvések a legfőbb tényezői a gazdasági élet virágzásának. E tanoknak éppen az angolok voltak leghangosabb terjesztői, akik közül különösen *Man Levell* hirdette, hogy a kultúra csak olyan alapokon virulhat, amelyek az etikával ellenkeznek, s a nemzetek megerősödése nem fér össze az aranykor ártatlanságával, mert önzés, pazarlás, pénzszomj, harag, bosszúság, gőg, irigység nélkül virágzó kultúra, nemzeti nagyság el se képzelhető.

Elismerjük, a nemzetek nagyságához anyagi javak is szükségesek, de igazán csak fainak becsületessége, önzetlensége, hazaszeretete, hősiessége, tiszta erkölcsé, az igazi szépiert, jóiert és

nemesért való lelkesedése, lelki finomsága, lelki műveltsége teszi naggyá. Erkölcsei nagyság, belső tartalma nélkül az anyagi jólét és haladás csak hamisan, megtévesztően csillogó, értéktelen kákos búrok.

„Fiat justitia — pereat cultura.” Mondta valamikor Tolsztoj, amikor nagy lelkével felismerte a magasztalt, csillogó modern kultúra sötét foltjait, annak ürességét és tartalmatlanságát. Az emberiség iránt érzett legnagyobb szeretettel hangoztatta azért, hogy pusztuljanak a modern technika bámulatos alkotásai, ha azok sok boldogtalanságot, szomorúságot, gyászt és halált okoznak s annyi ártatlan könnyet és vért ontanak. De azért a kultúrát nem kell megsemmisíteni — mondta ő — hanem lássák be az emberek, hogy a saját kényelmükért nem szabad embertársaik életét feláldozni; rendezzék be úgy életkörülményeiket, hogy felebarátaik leigázása nélkül fordítsák hasznukra azon erőt, amelyet eszük által a természet fölött nyertek.

Nem vagyunk mi se pesszimisták, nem akarunk visszatérni az ős-korba, nem állítjuk, hogy a kultúra hajtóereje, az emberi szellem csak bünt, romlást, sorvadást és szenvedést produkált volna, de a bántó diszharmonia ki akarjuk egyenlíteni.

A mi ideálunk azért a keresztény kultúra, amely ást, kapták, szerszámot és tollat ad az ember dolgos kezébe, hogy a földet széppé, az emberi életet kellemessé tegye, de erőnyekét is nevel, új életet önt az emberbe s új embert, igazi művelt, kultúrembert formál az állatelemből. Csak az ilyen munka, a festnek, szellemnek és léleknek harmonikus kiképzése teremthet valódi boldogságot.

E viharos idők tanulságai szívaogroganak át a béke napjaiba s a háború győzelmes befejezése után az élet összes viszonyaiban, a keresztény nemzeti kultúra erősítésével és támogatásával kell lerakni a második dicsőséges ezer év megdönthetetlen alapját.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

H I R E K.

— **Adomány.** Bibornok-püspök Ur Ő Eminenciája e héten 5000 koronát juttatott *Grósz Emil* dr. egyetemi tanár kezéhez, hogy azt a háboruban megvakult katonák segélyalapja javára fordítsák. Ő Eminenciája újabb adományával ismét jelentéke nyen emelte háborús célra tett eddigi adakozásait.

— **A veszprémi Oltáregylet** május havi szentoráját e hó 2-án *délután 6 órakor* tartja az angolkisasszonyok templomában. Az eddig tapasztalt érdeklődést kéri továbbra is a vezetőség.

— **Májusi ájtatosság.** Az angolkisasszonyok templomában f. hó 1-én kezdődtek meg a szokott májusi ájtatosságok, melyeket az egész hónapban át mindennap megtartanak. A litániák ezentúl akár lesz szentbeszéd, akár nem, mindennap *délután fél hétkor* kezdődnek.

— **Adományok.** A veszprémvárosi kórházhoz a következő adományok folytak be: Dr. *Rada István* preláus-kanonok 5 kötet könyv. *Kövess Ede* (Felsőörs) könyvek, folyóiratok. A kórház igazgatósága a nemes szívű adakozóknak ezúton is hálás köszönetét fejezi ki.

— **Kitüntetések.** Öfélése elrendelte, hogy *Takács Lajos* 7. honvéd tábori ágyvezérbeli szazadosnak, *Scheffer Ernő* 18-ik honvéd, *Mersich András* 31. népf. gyalogezredbeli főhadnagyoknak és *Gadi Ferenc* népf. gyalogezredbeli népfőkelő-hadnagyának az ellenség előtt tanúsított kitűnő szolgálataik elismerésül a legfelső dicséret elismerés tudtul adassék.

— **Főispánunk bucsuja.** *Hunkár Dénes*, vármegyénk főispánja hónapokon keresztül helyettes főispánja volt *Fejérmegyének* s *Székesfehérvárnak*. Minthogy *Széchenyi Viktor* főispán a harcterről visszaérkezett, a helyettesítés megszűnt. *Hunkár Dénes* a vármegyei törvényhatóságtól már előzőleg személyesen, a városi törvényhatóságtól pedig ezen a héten megleghangu levélben bucsuzott el. A belügyminiszter főispánunknak a helyettesítés ideje alatt tanúsított fíradhatlan buzgalmaért s eredményes működéséért elismerését nyilvánította.

— **A veszprémvármegyei gazdasági intézőbizottság** legközelebbi ülését május hó 8-án tartja a megyeház kistermében.

— **A huszeresek.** Új jövedelmi adót; hadiadót vetnek ki azokra a polgároknak, akiknek jövedelme eléri a huszezer koronát. Az összeíró-bizottság Veszprémben ötven huszerest ajánl a pénzügyigazgatóság figyelmébe. Az összeírt ötven adózóról az igazgatóság javaslatot készít s ezt közszemlére helyezi. A határidő letelte után a felszólamlóbizottság lefolytatja a tárgyalást s megállapítja, hogy tényleg kik lesznek hadiadóra kötelezhetők. A kivetés ellen a közigazgatási bírósághoz lehet felebbezni.

— **A katonakórházból.** Jeleztük nemrégiben, hogy a szemináriumban levő hadikórházban kiütéses tifuszban néhány katona megbetegedett. Örömmel leírjuk, hogy a betegséget a katonák nem itt szerezték, csak itt ütött ki rajtuk. Gondos ápolással sikerült nagyobb részüket megmenteni. Egy meghalt a betegségben, a többi azonban már túl van a veszedelmen. Újabb megbetegedések nem történtek. Mindazok az önkéntes ápolónők, kik ebből kifolyólag a szemináriumban internálva voltak, kellő fertőtlenítés után elhagyhatták a kórházat. A katonai kordont további intézkedésig a szeminárium mellett még fenntartják, de rövid időn belül erre sem lesz szükség.

— **Maximális árak.** A vármegyei hivatalos lapban a megállapított legmagasabb lisztárknál a tengeri liszt ára május hóra 43 kor. 57 fillérrel lett feltüntetve. Leírás hiba folytán az árat magasabbnak tüntették fel, mint tervezve volt. Az utólagos alispáni kijavítás után mi is közléstűk, hogy az említett tengeri liszt ára május hóban 43 kor. 52 fillér.

— **Hadi otthon és kórház.** Már megírtuk, hogy polgármesterünk javaslatára a városi tanács menedékhelyet öhajjt készíteni a helybeli hadiárvak részére. Hogy ez a szép terv minél előbb valósuljon, összekapcsolni szeretné ezt a kérdést egy katonai építkezéssel. A helybeli parancsnokság u. i. járványkórházat szándékozik építtetni a háború tartamára — barakkszerűleg. A város azonban hajlandó ingyen telket adni a jutási fenyeves melléken s a vizet oda kivezetetni, sőt még az építési költség egy részét is vállalni, ha a katonaság olyan épületet emeltet, amely téli helyiségül is használható. A háború befejeztével azután a város ezt öhajjtán berendezni a hadiárvak otthonául. A tárgyalások most folynak.

— **A városháza épül.** A városház nagy tűz-fala az Övári-utca felől eltűnt. Az állványok tömkelege közül is tetszelősen mutatkozik az új front. A tető egyrésze már el is készült s formás sarok-kiképzése tetszetős. A nyugatra néző keskeny szárnyfronta bizonyára készül valami díszítés s a szimmetria kedvéért jó lenne a főjegyzői szoba egy ablakát megpárosítani. Az ipariskola felől jöve, kettős ablak s egy kis díszítés kedvesen emelne ki a magas falazatot. Sikerült része a megoldásnak a főjegyzői hivatal sötét előszobájának megosztása. Az udvari ablak kellőképp megvilágítja az elkülönített kis előszobát, az Övári-utcaról ablaksort nyert, új szoba pedig napfényes megvilágításával pompás hivatalos helyiség lesz.

— **A Balatoni Szövetség gyűlése.** A Balatoni Szövetség a napokban tartotta közgyűlését Budapesten. A közgyűlést *Bathányi Lajos* gróf vezette. A szövetség jelentéseit a közgyűlés tudomásul vette és elismeréssel volt az eredményekért. A jelentés foglalkozott a balatoni katonai üdülők ügyében megindított tevékenységgel. Ismertetve az aszfóli villamos központ kezelésére vonatkozó teendőket, a különböző fontos vármegyei határozatokat, a folytatott gyűléseket és az egyéb munkálátokat. A számvizsgáló-bizottság jelentése szerint a múlt évi összes bevétel 80819-10 koronát, az összes kiadás pedig 71575-41 koronát tett ki. A szövetség tiszta vagyona 42255 korona. A csobánai kurucemlék javára bizottságilag kezel a szövetség 4026-24 koronát, a balatonfüredi szivbeteg otthon alapja javára 2529-31 koronát. Gyűjtött a síófoki Glatz emlékére 2095 koronát. A f. évi költségvetést 107043 korona bevétellel és kiadással elfogadták. A közgyűlés az elnökséget *Kvassay Jenő* korelnök, tiszteletbeli tag javaslataira egyhangulag újból megválasztotta. És pedig elnöké *Bathányi Lajos* gróf titkos tanácsost, zalai alelnöké *Hertelendy Ferenc* főrendet, somogyi alelnöké *Széchenyi Aladár* gróf nagybirtokost és veszprémi és ügyvezető alelnöké *Övári Ferenc* dr. országgyűlési képviselőt. Ügyésznek *Darányi Ferenc* dr. budapesti és *Rosenberg*

Lajos dr. balatonfüredi ügyvédek választották. *Halbik* Ciprián thianyi apátot, *Cholnoky Jenő* egyetemi tanárt a magyar Földrajzi társaság elnökét, *Koller Sándor* udvari tanácsost, ny. alispánt, *Bókay János* dr. udvari tanácsost, egyetemi tanárt és *Roboz István* kir. tanácsos, lapszerkesztőt a szövetség tiszteletbeli tagjaivá választotta. Választmányi tagok lettek: *Zichy Béla* gróf, boglári *Simon Jakab*, *Bacsinszky Vladimir*, *Saára Gyula* dr., *Jankovich Kálmán*, *Takács Imre*, *Endel Ernő*, *Malatinszky Ferenc*, *Mérei Ignác*, *Rózsa Károly*, *Gálos Kálmán*, *Schmidt Ferenc* dr., *Mojzer György* dr., *Mihályfi József* dr., *Birky Mihály*, *Czakó Gyula*, *Csereny Ferenc*, *Mérei Vajda Elemér* dr., *J. Kovács Béla*, *Vajda Ákos*, *Tus Antal*, *Neményi Géza*, *Békffy István* és *Glazer Sándor*.

— **Pénztárvizsgálat.** Dr. *Komjáthy László* polgármester április 30-án a városi pénztárban vizsgálatot tartott. A vizsgálat az egész hivatal ügykezelését s a pénztár példás rendben találta.

— **Kukorica összeírás.** Április hó végeig befejeződtek a tengerikészletről készítenő összeírások. A földmívelésügyi miniszter intézkedése alapján a vármegye területéről elkészített kimutatóst *Véghely Kálmán* alispán a gazdasági egyesület elnökével *Hunkár Dénes* főispánnal együtt személyesen fogják felvinni a minisztériumba.

— **Miniszteri biztosok.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter már megállapodott az egyes tanító- és tanítónőképző-intézetekhez osztály- és befejező képesítő vizsgálatokra kiküldendő miniszteri biztosok személyében. Az Angolkisasszonyok veszprémi tanítónőképzőjében *Ödöcsy Ferenc* kaposvári kir. tanfelügyelő képviseli a minisztériumot. — *Vérszép Gyula* veszprémi tanfelügyelő a papai ref. tanítónőképző-intézet vizsgálat veszt részt hasonló minőségben. Az igralmasnővérek papai kath. preprandijában *Papp Sándor* nyug. kir. tanfelügyelő, míg ugyanott az állami tanítónőképzőben az újpesi kir. tanfelügyelő lesz a miniszteri biztos.

— **Liszt.** Még mindig hallatszik, — bár szörványosan már, — hogy egyik-másik nap nincs liszt. A hatóság információja után írhatjuk, hogy liszt van is, lesz is. Biztosítva van a város újabb nagyobb szállításra is. Mivel pedig a kormány a liszt maximális árát némileg emelte, a városi élmező bizottságnak az a terve, hogy abban az esetben, ha a lisztet néhány fillérrel emeli, ezt az áremelést arra használja ki, hogy a gabonából, illetve az őrölt lisztből értékeesebb lisztet állíthasson össze.

— **A városház portáléja.** A tanács megoldotta a városházi portálé kérdését. A mostani bérlővel, a Winter-céggel megegyezésre jutott s ennek értelmében a bérlő a bemutatott s elfogadott terv szerint saját költségén készítteti el a portálét. A költségvetés 6400 korona. Ha azonban a bérlő szerződése lejár s nem nyerhetne erre az épületrészre új bérletet, akkor az új bérlő 1500 koronát megteríteni tartozik.

— **Hősi halál.** Egyházmegyénk tanítóságának katonagárdája hétről-hétre feltünteti a hős halál áldozatát. Vértirágos megpecsételése ez annak a gyönyörű hivatásnak, mely az iskolák tiszta, szép falai között az önzetlen hazaszeretet tiszta érzését ébreszti, fejleszt s állandósítja a magyar ifjúság millióiban. Az elesett hős tanítók vertanúságot tesznek az erkölcsös s hazafias népművelés örök érvénye mellett, mert hisz éppen a mostani háború a bizonyossága, hogy a hősiességnak legnagyobb jelenségeit éppen a Gondviselésben bizakodók harci készsége s hazaszeretete nyilvánítja. Ilyen derék, jó tanító hősi halálát közli velünk egy szomorkodva gyászoló hitközség gyászjelentése. Zalamerenye plébánosa, tanító/ kara s a hívők serege fájdalommal tudatja, hogy a jó kárts és népnevelő *Vastag Vince* zalamerenyei kántortanító, a 48. gy. e. tizedese április 10-én az oroszok elleni küzdelemben juhos zeplénymegyei község mellett az ellenség golyójától találva hősi halált halt. A könnyes szavu jelentés ezzel a kedves emlékezéssel végződik:

„A hősnek kedves egyházi éneke volt:

„Süsz Mária, azt az egyet add meg,
Hogy karjaid között halhassak meg!”

Bizunk, hogy ott volt hős halálánál, akit kívánt.”

— **Üdvözlés.** *Marek László*t, a zirczi járásbírószág vezetőjét, a király táblabíróvá nevezte ki. Ebből az alkalomból a zirczi kaszinó, melynek az új táblabíró elnöke, küldöttsegileg üdvözölte őt. A kaszinó üdvözlését dr. *Magyarsz Ferenc* zirczi plébános tolmácsolta.

— **Csökkentik az államsegélyt.** A pénzügyi s a belügyi kormány csökkenteni szándékozik a hadisegélyeket. A közzétett tervezet szerint a városi államsegélyek nem haladhatják meg a napi két koronát, akárhány tagja is van a családnak. Ezt az intézkedést azzal indokolja a két miniszter, hogy a nagyobb kiadásokat igénylő tél elmúlt s viszont a tavasz beállta több munkaalkalmat nyújt s a dologképesek megszerezhetik napi szükségleteiket. Ki van arra, hogy a kormányhatóság igaztalanul gyakoroljon s így a megbízott helyi hatóságok is gondot fordítanak arra, hogy egyetlen oly család se éhezze, amelynek kenyérkeresője a csatátérén harcol.

— **Miniszeri segélyek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter vármegyénk több városában, illetve községében adott kisebb-nagyobb segélyeket az iparostanonciskolák számára. A következő kis csokrot kötöttük össze a környék helyeiseiből: a veszprémi iparostanonciskola kapott 750 K-t, a zirczi 1070, a várpalotai 770 és végül a deveseri iparostanonciskola 550 korona állami támogatással műveli a jövőendő iparosnemzedéket.

— **Jutalom.** Annak idején említettük, hogy Gyurútz Ferenc pápai ev. szuperintendens 20 koronát juttatott a veszprémi kir. tanfelügyelőséghez, hogy azt adja a vármegye olyan tanítójának, illetve tanítónőjének, aki a magyar nyelv tanítása körül a legjobb eredményt mutatta fel. A kir. tanfelügyelőség Baor Margit akai r. kath. tanítónőnek ítélte oda a jutalmat, aki németajku tanítványival éveken át meglepő haladást produkált a magyar nyelv elsajátításában. Kár, hogy a derék tanítónő időközben a tündérmajori állást foglalta el. Akán még szép misszió várt volna rá. A szép elismerés örömet fog kelteni Veszprémben, a kitüntett szükebb otthonában. A tanfelügyelőség elismerő sorokban tudatta határozatát Baor Margittal.

— **Kitüntetés.** Fazekas Vilmos balatonfüredi irodatisztet aki a Vörös Kereszt ott működő fiókjának jegyzője s kórházparancsnoka buzgó munkálkodásáért Ferencz Szalvator főherceg a Vörös Kereszt nagy ezüstermével tüntette ki. Az érmet Vaszarj Alexa urhölgy tűzte a kitüntett mellére.

— **Az új iskola.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Csabrendeken nagy elemi iskolát szándékozik építtetni nyolc tanteremmel. Az épület emeletes lesz. Az ügy már annyira előrehaladt, hogy f. évi május 15-ére kitűzték az építési munkálatok biztosítása céljából a versenytagyalást.

— **Helypénz.** Hogy piacunkat kevesebb termelő látogatja, mint más esztendő hasonló időszakában, legbizonyosabban a helypénz csökkenése mutatja. Iletékes helyen ezt nem a piaci árszabásra vezetik vissza. Egyik oka, hogy a közeli községek élelmicikk termelői otthon is értékesíthetik áruikat — no meg élelmes városiak össze is vásárolják — s így nem hozzák azokat a piacra. Másik ok a gabona-rekviálás. Ebben az időtájtban u. is a tengeri eladás járta, most pedig az elmaradt s így a gabona és kocsik elmaradása indokolja a helypénz csökkenését.

— **Új lisztutalványok.** Az eddigi lisztutalványokat a régi megállapítás szerint, — amely t. i. 8 kg. lisztet szabott meg fejénként egy óra — állították ki. Ujabbban a miniszteri rendelet csak 6 kg.-ot állapít meg s úgy a kiadott utalványokat ehhez képest redukálni kell. Az átiratást most végzik. Az új utalványokat átadják a kereskedőknek s a kereskedő cseréli ki a régivel.

— **Készülünk a fémgyűjtésre.** Az orsz. hadsegélyző bizottság fémét gyűjt hadi célokra. Ebben az ügyben Veszprém város tanácsa akképen intézkedett, hogy a város gazdaságát utasította, hogy az egyes városrészekben más-más időben kocsival jelenjen meg s az egyes háztartásokban összegyűjtött fémanyagot szedje össze és szállítsa be a városházán levő gyűjtőhelyre. A polgármester az alábbi hirdetményben hívja fel a gyűjtésre Veszprém közönségét: Midőn az országos hadsegélyző bizottság felhívására foglaltak a magam részéről is a legmelegebben ajánlom a város közönségének figyelmébe, egyuttal köztudomásra hozom, hogy a fémeket gyűjtő kocsi a Főtéren, a Belpiac s a Kossuth Lajos utcába május 3-án, a Cserhát többi részén május 4-én, a Jeruzsálem-hegyen május 5-én és 6-án, a Temető-hegyen május 7-én, a Hosszu-utcán és a Csapó-szeren pedig május 8-án, mindig a délutáni órában fog megjelenni, hogy a készletbe helyezett fémanyagot a közönségtől átvegye. Kérem a város közönségét, hogy a hadsereg rendelkezésére bocsátandó fémanyagot a jelzett napokban készletben tartani s a gyűjtőkocsinak átadni sziveskedjék.

— **Államsegély.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az irtalmas nővérek pápai polgári leányiskolájában működő 5 szerzetes tanítónőnek összesen 4500 korona államsegélyt utalt ki.

— **Tejhiány.** Nemcsak a fővárosban, hanem, a vidéken is feltűnik a tejhiány. Magyarazzák ezt a takarmányozás szűkebből, az értokarmány hiányából s a nagy kecsgetelő árák miatt a tehénállomány megfogytokozásából. Lehetséges, hogy minden hozzájárul ahhoz, hogy kevesebb tejhaszon kerül a piacokra. Azt hisszük azonban, hogy a tejhiány egyik főoka a tehének jármozása okozza. A közeli falvakban is úgy pótolják a tavaszi munkákban az igaerőt, hogy a tejlő teheneiket is jármóba fogják. Ez a gazdasági munka azonban — még jó tartás mellett is, csak csökkenti a befogott tehén tejtermelő képességét. A felszabaduló zöld legelő s a tavaszi munkák elvégzése talán változtat a helyzeten s ujra felkel, ha nem is a tuos rétes és lepény, de legalább is a tuos-prósa napja.

— **Lesz rézgálic.** A földmívelésügyi miniszter ur 47748 szám alatt kelt sürgönyében kiltásba helyezi azt, hogy a megye szőlősgazdái rézgáliccal ellátja métermázsanként 140-150 korona árban azonnali fizetés ellenében. Akinek gálíra szüksége van, jelentse 3 napon belül a polgármesteri hivatalban. Abban az esetben, ha a rézgálicot sikerült megkapni, úgy a jelentkezők kötelesek lesznek a bejelentett rézgálic mennyiséget átvenni. A kiosztást a gazdasági egyesület végzi.

— **Kinek kell kölcsön?** Veszprémvármegye gyámpénztárának három millió korona kölcsön kiadható pénzkészlete van. Ebből az összegből földbirtokokra és házakra kölcsönt ad. A kölcsön legkisebb összege 200 korona. Egyenlő biztosíték mellett a kisebb összegért folyamodókat részesítik elsőseben. A gyámpénztári kölcsönök után évi hat százalékos kamat fizetendő. Részletesebb feltételekkel az árvaszék szolgál. Több adat megtudható a vármegyei hivatalos lapból is.

— **Fémbevalító központ.** A honvédelmi miniszter a fémek és ötvözetek átvételének megkönnyítésére az egész ország területére Budapesti Pozsony és Zágráb központtal fémátvételi bizottságot alakított. Veszprém és Zalavármegyék a pozsonyi központhoz tartoznak.

— **Maximális árák.** Mi nálunk sem, másutt sem valószínű a remény, melyet az élelmickek maximális áráról vártak. Ugy látszik, a maximálisnak csak akkor lenne eredménye, ha az egész vonalon megcsinálnák. Ha csak egyik-másik helyen hajtják végre, akkor a termelő elvonul arra a piacra, ahol zavartalanul halászhat. A legtöbb városban is kisérte az árák maximálisát. S ha mégis odaforodulunk s a tapasztalatokról véleményünk kerünk, a válasz majdnem egyforma, hogy t. i. eredménytelen nem járt, mert a piacról az élelmickek elmaradtak. Bevallják ezt a polgármesterek kertelés/nélkül. Hasonló válaszokat adott például a közelben Pápa város polgármestere is s ott egyelőre nem lesznek a piacon maximális árák. Az azonban nagyon helyes lenne, ha a kormány az összes élelmickek árát az egész országban egységesen szabályozná.

— **Marczali a vak katonáért.** Marczali község 687 K-t gyűjtött a megvakult katonák javára.

— **Élelmezés vidéken.** Kaposvár polgármesterének a husdrágás ellenszlovára végett sikerült oly összeköttetést létesítenie, hogy hetenkint 15—20 ezer tojást kap a város a fogyasztók részére. A rendőr- és tűzoltóaktanyán osztják ki, 3 dbot 20 fillérről.

— **Állatorvosok hadiszolgálatban.** Somogyvármegye területére beosztott m. kir. állatorvosok közül ujabbban Varga Sándor kaposvári, Kaszás Elemér nagybajomi járási m. kir. állatorvosokat; a vármegye területén működő köz-, illetve községi állatorvosok közül pedig Szende Károly kadarkuti, Bíró Géza karádi, Sztanszky János szuloki kör-, Nagy János gamási községi állatorvosokat hívták be katonai szolgálatra.

— **Kutatják az elrejtett gabonát.** A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint a pénzügyörög köteles buzából, árpából, rozsából vagy ezek lisztjéből a be nem jelentett, eltított vagy elrejtett fölös készleteket a vármegyében kiutatni. A rendelet felhatalmazza a pénzügyigazgatóságokat arra, hogy házkutatási engedélyt adjanak a területükön, de az ilyen kutatásoknál mindig hatóságok tanúknak kell jelen lenni, ha csak ez lehetséges. A pénzügyőri biztosi kerületek, vagy szakaszok vezetői állapítják meg helyi ismeretük vagy egyéb beszerezhető adataik alapján, kik azok,

akiknél feltételezhető a készletek eltítkolása. Elsősorban ezeknél kutatnak, másodsorban a följelentetteknek. A pénzügyörögnek ezenfelül ellenőrizniök kell a bejelentett fölös készleteket is ott, ahol erre szükség mutatkozik. A kukorica, vagy az ebből készült liszt nem képezheti kutatás tárgyát. A pénzügyminiszter, mint rendeletében kijelenti, nagy súlyt helyez arra, hogy a pénzügyörög minél nagyobb buzgalommal, odaadással és éberséggel lásson a jelen rendelettel reábizott feladatok teljesítéséhez és hogy azokat a lakosság élelmészének biztosítása érdekében a lehető legsikeresebben hajtsa végre.

— **A Balatoni Halászati Társulat** évi közgyűlését Inkey Pál báró elnöklésével Siófokon tartotta meg. Az igazgató évi jelentésében megállapította, hogy a Balatonnak ponttyal való halásztása, bár az anyagi eszközök rendelkezésére állottak és a földmívelésügyi minisztérium támogatása is biztosítva volt, ez idén sem történhetett meg, mert a megfelelő anyagot beszerezni nem sikerült. A halörök és a partmenti csendőrörök 360 orvhalászt fogtak el. A Balatonból kifogott halmennyiség összesen 448.293 kilogram volt, ami a megelőző évi fogáshoz képest rendkívül nagy csökkenést jelent, de ez nem róható föl semmiféle különösebb veszedelemnek, halpusztulásnak, mert ilyen egyáltalában nem volt észlelhető a Balatonon, hanem legfőképp a kedvezőtlen munkáviszonyoknak s a kedvezőtlen időjárásnak. Foglalkozott a közgyűlés az üzemterv módosításának kérdésével, amely módosítás a földmívelésügyi minisztérium részéről a Balaton halásztása érdekében szükségesnek jelzett teendők végrehajtása kapcsán vált szükségessé. A közgyűlés az előterjesztett üzemtervet a további tárgyalások alapjául elfogadta és megbizta az elnökséget, hogy rendkívüli közgyűlést hívjon össze annak a végleges elintézésére. A közgyűlés elnöke Inkey Pál báró, alelnöke Krollier Miksát, igazgatóvá Bariss Gyulát választotta meg és kiegészítette a választmányt.

— **Magyar ifjak lovassági és tüzérségi hadapródiskolában.** A honvédelmi miniszter megküldte a vármegyéknek a m. kir. honvédhadapród és a cs. és kir. hadapródiskolába való felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt s hangsúlyozza, miszerint kívánatos, hogy a lovassági és tüzérségi hadapródiskolába magyar ifjak nagyobb számban pályázzanak. A párhuzamos magyar osztályok ugyanis csak akkor állíthatók föl, ha azokba elegendő magyar fiu jelentkezik.

— **A rokkantak koldulása.** Előfordult, hogy a kórházakból gyógyultan kikerült rokkant osztrák honos katonák, egyéb segédesszközök hiányában koldulással tartották fenn magukat. A koldulás azt a rossz hatást kelthette, hogy az állam nem gondoskodik munkaképtelen polgáraitól. Ezért a honvédelmi miniszter úgy intézkedett, hogy a Galicziából és Bukovinából származott szabadságot vagy rokkant katonákat tartásuk vissza további intézkedésig a felülvizsgálat helyén levő pöttestnél. Az ilyen legénységet csak abban az esetben szabad szabadságotni, ha ki tudja mutatni, hogy van amiből megélhet. Ha eme rendelkezés ellenére mégis volnának a társadaim jótékonyására szoruló ilyen szabadságot katonák egyes vidékeken, úgy ezeket a hatóságok útján Ausztriába, Ungarisch-Hradischba kell továbbítani.

— **Új vasuti állomás megnyitása.** F. évi május hó 1-én Zánka—Köveskál és Kövágórs—Révfölöp állomások közt Szepesd megállóhely mellett „Virius telep” név alatt személy és podgyász forgalom részére új vasuti megállóhely nyílik meg.

— **Gőzhajómenetrend a Balatonon.** A B. G. R. T. május 31-ig a következő menetrendet lépteti életbe: Siófokról indul 10 óra 45 perckor, Balatonfűdésre ér 11 óra 40 perckor, Balatonfűdéről indul 3 óra 45 perckor, Siófokra ér 4 óra 40 perckor, Balatonboglárról indul 11 óra 45 perckor és 6 óra 50 perckor, Révfölöpről ér 12 óra 10 perckor és 7 óra 10 perckor, Révfölöpről indul 9 óra 45 perckor és 3 óra 15 perckor, Balatonboglára ér 10 óra 10 perckor és 3 óra 40 perckor, Badacsonyba ér 1 óra 35 perckor, Badacsonyból indul 2 óra 15 perckor és Révfölöpre ér 3 óra 10 perckor.

Rézgálic minden mennyiségben, azonnali szállításhoz kapható : :
BEREGI LAJOS cégnél SZEGEDEN.

A magyarországi Kath. Népszövetség háborus tevékenysége.

A társadalmi szervezeteket, különösen az egész országra kiterjedőket, igen súlyos teherpróbának tette ki a háború. Annak a tevékenységnek folytatását, amelyre alakult és amellyel fenntartja magát, a háborús viszonyok és a kivételes törvények csaknem lehetetlenné tették. Viszont, amennyiben körültekintő s a rendkívüli viszonyok között is megfelelő tájékozódó képességű vezetőség áll az élükön, megtalálták s meg is kellett találniuk a saját és a köz érdekében azokat a tevékenységi ágakat, amelyekkel a háborús viszonyok igényeihez hozzásimulnak, s a ma végzendő munkába bekapcsolódni tudnak.

A magyarországi Katholikus Népszövetség vezetősége az első pillanatban szerencsésen felismerte feladatait és a háborús tevékenység útját és lehetőségeit. Füzeteit és egyéb kiadványait a háború céljának előmozdítására szentelte. A háború kitörése után megjelent első füzetébe ismertette a háború okait, a világháborúban résztvevő haderőket, a kivételes törvényeket, a moratóriumot, a hadiségélyt. Kis lexikont adott a háborús hírek megértésének megkönnyítésére. Kikötötte a gazdasági közönséget arról, hogy mit kell pótolnia a mezőgazdaságnak. Milyen gépekkel lehet segíteni a munkaerő hiányán. Sűrűlt a készletekkel való takarékoskodást. Megjelölte, hogy milyen korai zöldeket és hogyan kell termelni. A hushány pótlására a baromfi-tenyésztés nagyobb felkarolását sürgette. Mindezek a cikkek s ezen kívül még több kisebb-nagyobb a tagsági illetményül szolgáló népszövetségi füzetekben jelentek meg, amelyeket 300.000 példányban küld szét a Népszövetség havonta, a három nyári hónap kivételével. Ezenkívül a háborús oktatás és felvilágosítás célját szolgáltató a népszövetségi szervezetek vezetőinek számára kiadott Hivatalos Közlöny, valamint az értekezletekre megküldött következő gyűlési anyagok: „A háború erkölcsi hatása.” „A gazdasági élet a háború idején.” „A Katholikus Népszövetség a háborús esztendőben.” „A nő és a háború.” „Mi az állami kölcson?” „A világháború gazdasági okai.” „A burgonya eltarthatása és a korai zöldegyesztés.” „A nemzet hibái és erényei.” „Az egyház és a háború.” „A mezőgazdaság és a háború.” „Mit veszít a földmives terményeinek értékesítésénél?” „Mit veszít a kisbirtokos szükségleteinek beszerzésénél?” A felsorolt cikkek, röpiratok és füzeteknek kétféleképpen példányban való elterjesztése által a Népszövetség nagy mértékben

szolgált egyrészt a gazdasági hadviselés céljait, másrészt hozzájárul ahhoz, hogy a magyar nép a háború okait, céljait, úgy megismerkedjék, hogy öntudatosan és kitartással vállalhassa a reá nehezedő vér- és pénzáldozatokat.

A Katholikus Népszövetség az oktatáson és felvilágosításon túl is segítségére kívánt lenni tagjainak. E célra fokozottabb mértékben hívta fel a tagok figyelmét Gazdasági és Jogvédő Osztályára. Mind a két osztályt az eddigienél tényleg sokkal nagyobb mértékben vették igénybe a tagok, mert különösen a hadbavonultak feleségei igen sürűn rá voltak utalva arra, hogy gazdasági tanácsokat vegyenek igénybe és főképpen, hogy a kivételes törvények által rájuk rótt teendőik és kötelezettségek természete felől felvilágosítást kérjenek. Ez év első három hónapjában csak a központi Jogvédő Irodához 8567 esetben fordultak jogi kérdésben felvilágosításért és utbaigazításért. Az elmúlt év hasonló időszakában ezzel szemben csak 4520 esetet; vagyis csaknem teljes 100%-kal gyarapodott meg az iroda forgalma Hasonló arányban vették igénybe a tagok a Gazdasági Irodát is.

A háború céljának előmozdítására szolgál a Katholikus Népszövetség által szárnyaira vett Katholikus Karitás is amelyben a fővárosi katolikus jótékonyági szervezetek egyesültek, hogy nemcsak külön-külön fejtsenek ki háborús jótékonyági tevékenységet, hanem egy közös szerv által is irányítsák a jótékonyagot, segélyezését és a munkakalkuláció szolgálatát. A Katholikus Népszövetség tagjai többször kaptak buzditást és felszólítást arra, hogy a Katholikus Karitást pénzzel és természetbeni adományokkal segítsék. Ennek eredményeképpen a Katholikus Karitásnak eddig 114 ezer 674 koronát sikerült összegyűjtenie, amelyből 93.000 koronát ki is fizetett. A teli idő alatt 6500 katonát látott el meleg teli felszereléssel. A háború kezdete óta 6 napközli otthonban 350 gyermeket tart el, ezekre a természetben adott élelmiszerekkel 12.000 koronát küldött el. Karácsonykor 3200 katonát ajándékozott meg és 700 gyermeket ruházott fel. Állandóan 300 asszonyt foglalkoztat katonai fehéreműk varrásával, akiknek munkadíj fejében ezideig 47.000 koronát fizetett ki. A hadba indult katonák között 5000 érmet, 6000 rózsafüzért, sok ezer imakönyvet és képet, 50.000 cigarettát és 8000 szivart osztott ki. A budapesti katonai kórháznak több ezerre menő párnát és egyéb fehéreműt ajándékozott. A Katholikus Karitás tevékenysége még most is emelkedőben van és anyagilag is olyan alapokon nyugszik,

hogy annak fenntartása a háború szerencsés befejeztéig lehetséges lesz.

A Katholikus Népszövetség Tudósító Osztályt is tart fenn. Ez az osztály a háború kezdete óta hivatalos veszteséglisták felhasználásával a Vörös Kereszt Tudósító Irodával és a Hadifoglyokat Gyámoltó Egyesülettel való közvetlen érintkezés alapján felvilágosításokat ad a hadbavonult katonákról, közvetíti a foglyokkal való levelezést és pénzforgalmat. Az osztályban állandóan 10-12 hivatalnok foglalkozik és az által elintéztet kérdésködések, utánjárások, levélközvetítések száma meghaladja a 100.000-ret.

Rövid vonásokban ez a magyarországi Katholikus Népszövetség háborús tevékenysége, amely bizonyára kiállja az összehasonlítást a külföld bármely társadalmi szervezetének hasonló irányú működésével. A Katholikus Népszövetség ezekben a rendkívüli időkben is megmutatta, hogy modern, elasztikus szervezet, amely erős és egészséges, mert minden körülmények között tud eredményes munkát végezni.

A gazdasági helyi bizottságokról. A bizottsági tagok előterjesztéséből a vármegyei gazdasági intéző bizottság arról győződött meg, hogy a helyi bizottságok a vármegye minden községében még nem alakultak meg s hogy ott is, ahol már megalakultak, jelen szervezetükben nem minden tekintetben megfelelőek s így nem is tudják a rájuk váró s nagyfotossággal bíró munkát oly irányban vezetni és megoldani, mint azt a közéleti bizottságok céljából szükséges kérdéskör tavaszi és nyári mezőgazdasági munkálatok zavartalan elvégzésének biztosítása megkívánja. Ezen tapasztalatok alapján a vármegyei intéző bizottság a helyi gazdasági bizottságok megalakítására és a helyi gazdasági bizottság munkálatainak irányítására nézve a következő irányelveket állapította meg:

Minden egyes községben külön-külön alakítandó meg a helyi gazdasági bizottság. A helyi gazdasági bizottság következőképpen alakítandó meg: Elnök mindenütt a községi, illetve körjegyző; két helyettes elnök: valamelyik helybeli lelkész és ezen körülmények munkára hajlandó egy helybeli nagyobb birtokos, vagy bérő; jegyző: ott, ahol van, a segédjegyző, egyéb helyeken pedig a helybeli tanítók egyike; tagok: a községi előjáróság, a helybeli lelkészek és tanítók, más, a körülmények munkára hajlandó személyek közül legalább kettő, két nagyobb birtokos vagy bérő, két kisgazda, két zsellér, illetve mezőgazdasági munkás. A vármegyei gazdasági intéző bizottság a helyi bizottságok működése tekintetében a következőket tartja szükségesnek irányadónak felvenni és elrendelni: A helyi bizottság házról-házra járva állapítsa meg: van-e a birtokosoknak elég igaszerőjük, továbbá minden birtokosnál a munkabíró családtagok számát, s hogy van-e az illetőnek esetleg fesszerződött munkásembere, névszerint jegyzékbe foglalva a még le nem szerződött és így szabad rendelkezésre álló munkaerőt. Ha kevés az igasérő, hasson oda a helyi gazdasági bizottság, hogy az ennek következtében esetleg műveletlenül maradó földterületek megművelése, vagy az egyéb s igasérőt igénylő s ennek hiányában elmaradható gazdasági munka aránylagos elosztás mellett a községben levő igasérővel végeztessék.

Az így igénybevett minden munka lehetőleg ellenmunkával egyenlíttessék ki, miért is ennek megvalósítása céljából igyekezzenek a helyi gazdasági bizottságok saját községeikre nézve arra vonatkozólag, hogy egy igasmunkanap mennyi kéznap-számmal egyenlő, egy bizonyos kulcsot vagy esetleg az igasmunkanap pénzbeli értékét megállapítani.

A háború krónikája.

Április 25. Az oroszok szoros körül az oroszok újabb előretörést kíséreltek meg, de visszaverték. Kudarcot vallottak a turkai ut mentén kezdett támadásuk is. Bukovinában a Dnyeszter mentén heves harcok folynak.

A németek az Ypern-csatornától nyugatra újabb előnyomulást tettek s visszaverték a franciák és angolok minden támadását. Az elfogott franciák, angolok és belgák száma 2470-re emelkedett s a hadizsákmány is gyarapodott. A franciák a Champagneban és a Maas és Mosel közt is újabb támadtak, de mindenütt kudarcot vallottak.

Április 26. Galiciában, az Orava völgyében csapataink elfoglalták a fontos Ostry-magaslatot. A szövetséges csapatok kivették az oroszokat az Orava völgy mindkét oldalán elfoglalt erő állásaikból.

Vallásos költemények.

A háborús irodalom termékei közt, amelyek gyors egymásutánban látnak napvilágot, nem utolsó helyet foglalnak el azok a művek, amelyeket a „háború lelke” keltett életre. A nagy veszedelmek, megpróbáltatások a lelkeket a földiekről az égiek felé irányítják. A vallásos érzés ösztöne megnyilatkozásának oly sokféle, meghatározó alakját van alkalmunk tapasztalni, mint béke időben csak ritkán. Amint a tűz a fémeket megtisztítja a salakától, úgy teszik a szenvedések, a veszedelmek a lelket újabb, nemesebb, tisztább életre alkalmasabbá.

Az előtűnt fekvő két költemény-kötet a háborús vallásos irodalomnak figyelemre méltó terméke.

Az első **Paksy Gáspárnak** (Friedrich Sándor, nórádvöröcei plébános) *Egyházi énekek és himnuszok* című kötet. A kötet elősorában írja a szerző, hogy vannak percek az emberi életben, mikor oltalmat és vigasztalást semmi sem ad a léleknek, csupán az Istenben való bízalom és a buzgó imádság. Ilyen napokat rendelt a költő számára a közel múltban az isteni gondviselés és a napokban neki is jölesett a menyeki Atya kebelére menekülni és ott elismerni, vagy bizalommal feltárnai szívének minden érzését. „Verseibe foglaltam szívem vallásos fohászait” — írja a szerző és ezzel tájékoztat versés könyvének tartalmát felől.

Paksy Gáspár fohászai egy őszintén vallásos, buzgó léleknek meghatározó költői megnyilatkozásai. Egyszerű költemények minden hivalkodás nélkül valók. A költő célját teljesen elérte. Keresetlen, népies szavakkal és költői formákkal fejezi ki érzéseit, „hogy a szegényebb, az egyszerűbb nép, akinek több jut az élet keresztjéből és akinek mindennapi kenyerre, sokszor megmentője a vallásos bízalom és ájtatos könyörgés, megértő lélekkel és esetleg lelki épüléssel forgathassa” — könyvecs-kéjét — írja az előszóban.

Száznál több vallásos költeményt foglalt össze kis kötetében. Ezek egy része az év nevezetesebb bűnépeiről szól, több a háborús fohász, ének,

néhány alkalmi költemény és Mária-ének. Valamennyit a tartalom és a forma harmóniája jellemzi. A dallamos külső alak különösen alkalmasokká teszi a költemények javarészt a megzenésítésre és így könnyen nagyobb népszerűsége és elterjedése tarthatnak számot. Különösen Mária-énekei sikerültek.

Már régebben ismerjük Paksy Gáspár költői működését s mindenkor elismeréssel adózunk nemcsak érzelmei és fennkölt gondolkodása iránt, ez alkalommal elismerésünk még fokozottabb. Örömmel üdvözljük a jeles költőt és kívánjuk, hogy olvasói oly lelki gyönyörűséget találjanak e kis kötetben, amilyen mély és őszinte érzéssel szól hozzájuk szerető szívének egész melegeivel a szeretetre méltó egyéniségű költő.

A kis kötet, mely az egri nyomda részvénytársaságnál jelent meg 70 fillért kapható. Igen melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A másik kötet **Kósa Rezső: Ég felé** című költemény-kötete. Igen díszes köntösben jelentette meg költeményeit Kósa Rezső. A mintegy ötven költeményt magában foglaló kötet a szerzőt mint érdekes és rokonszenves költőt egyéniséget mutatja be.

Erős, őszinte vallásos meggyőződés hatja át minden költeményét. Bátor, önértékes hitvalló, aki vallásos érzéseinek megfelelő költői alakot is tud adni. Az egész kötetben egységes hangulat ömlik el. Erős egyéni hang csendül föl e költeményekből, amelyek szívből fakadnak és szívhez szólnak. Alig csalódnak, ha azt hisszük, hogy Kósa Rezső vallásos költeményei csakhamar megtalálják az utat a magyar olvasóközönség szívéhez. A költemények külső formája is fejlett forma és nyelvértékéről tanuskodik, ami mindenestire fokozza a költemények hatását.

A kötet, amely Rózsa Kálmán és neje bizományában Budapestben jelent meg, 2 koronáért kapható. Aki a mindennapi élet közönséges légkörén felül akar emelkedni és egy tisztább, magasabb gondolatvilágban szívesen elmerül, úgy gyönyörűséggel forgathatja Kósa Rezső szép könyvét.

(Dr. p. j.)

A németek Flandriában újabb sikereket értek el. Yper körül elfoglaltak több helységet és győzelmesen nyomulnak előre. Az újabb harcokban 1000 angol ejtettek foglyul. Támadásba mentek át a németek a Maas-magaslatokon is, ahol a franciák több állását elfoglalták. 1624 francia fogoly és 17 ágyú került át a németek kezére.

Április 27. Csapatunk Galiciában Kozlovától délre elfoglalták az oroszoknak egy újabb támaszték pontját s több mint ezer foglyot ejtettek. Visszaverték az oroszoknak az Ostory magaslat visszafoglalására irányuló támadását is. Két orosz zászlóalj csaknem teljesen megsemmisült. Az ellenség üldözése folyamán csapataink elfoglaltak 26 lövészárkot.

A németek szilárdan tartják az Yper-csatorna nyugoti oldalán elfoglalt területet. A foglyok száma máig 5000-re, a zsákmányolt ágyúk 45-re emelkedett. A Maas-magaslatokon is előnyomultak a németek, akik győzelmet arattak a Vogeekben is, visszafoglalván a fontos Hartmanns-weiterkopft.

Április 28. A Kárpátokban nyugalom van, csak itt-ott folyik ágyúharc. Az oroszok nagy veszteségek után megszüntették támadásaikat az uzsoki szoros vidék ellen.

A németek visszaverték a flandriai új állásaik ellen intézett angol támadást. Az angolok szokatlanul súlyos veszteséget szenvedtek. A németek most Poperinghét bombázzák. A Maas-magaslatokon és a harcvalon más helyein is összeomlott az ellenségnek minden támadása.

Angolok és franciák tegnap négy helyen partra szállottak a Gallipoli-félszigeten, de a törökök mindenütt megverték és visszazűztek őket. A támadók egy részét a tengerbe fusztották.

Április 29. Az oroszok tegnap éjjel újabb támadást intéztek ellenünk az Osztry-magaslattól keletre eső szakaszon, de visszavertek. Német szövetségesünk Suvalkitól keletre elfoglalta az oroszoknak egy husz kilométeres hadállását s Prasznisz körül is megverte az oroszokat.

Yper körül az angolok tegnap is megtámadták a németek hadállásait, de minden támadásuk nagy veszteséggel összeomlott. A Champagneban a németek elfoglaltak egy francia erődítmény-csoportot, a Maas és Mosel között pedig visszaverték a franciáknak egy erős éjjeli támadását.

Az U. 5. buvárhajónk a Léon Gambetta francia páncélos cirkálót elsüllyesztette. Hétszázánál több francia a tengerbe fullt. A halottak közt van Senet admirális és valamennyi tisztje.

IRODALOM.

* **Az Egyházi Közlöny.** (Szerkeszti Gerely József) XXVII. évf. 17. számának tartalma: Vezércikk. Irta: Bangha Béla S. J., Hitéleti szervezkedésünk és a Mária-kongregáció. — Egyetemes egyház. Németek fogadtatása a pápánál. — Deploige tanár zászlója. — Bollit S. J. bibornok a francia katolikusok kötelességéről. — Kinevezés. — A háborúban résztvevő papok kiváltsága. — XV. Benedek pápa Agnus Dei-ja. — A Szentatya gyűjtése a földrengés áldozatai javára. — Albert belga király Rómába készül. — A pápa a lengyelekért és belgákért. — Néhány könyv az Indexen. — Maffi bibornok a sajtóról. — Casale Monferrato új püspöke. — A keresztény szocializmus támogatása. — Az új salernói érsek. — A katolikus Franciaország és a protestáns Németország. — „A klerikális veszedelem”. — Az Anyaszentegyházba visszatért angol katonák. — A spanyol katolikusok áldozatkészsége. Katolikus templomban protestáns istentisztelet. — A német papság a rokkantakért. — A galíciai orthodox propaganda. — Vaskeresztelt kiűztetett egyetemi tanár. — A bécsi háborús könyörgőkörmenet. — Szent Ferenc-rendiek a háborúban. — A váci püspök jubileuma. — Püspökszentelés Zágrábban. — Időszervi kérdések. A pápa békeakciója. — Egyháztörténelem. Huber Lipót, a vérvád és vérgyilkosságok története. XLIV. — Egyházigazgató. Melichár Kálmán dr., A papság orvosi szolgálatban. — Tudományos szemle. Szent Ferenc eddig ismeretlen fiorettoja. — Irodalom. A háborús idők imakönyve. — Várkonyi Fidél dr., Gedanken über katholisches Gebetsleben. — A Tárkányi-féle Vezércikk. — A szerkesztőséghez beküldött művek és kiadványok. — Személyi hírek és apróságok. — Szerkesztői üzenetek. — Memento. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Eszterházy-utca 19. szám. Előfizetési ára: egész évre 12 kor., félévre 6 korona.

* **Kelet Népe.** Havi folyóirat, szerkeszti Halmay Elemér. Az apr. 24-iki szám tartalma: Halmay Elemér: A „Kelet Népe” külföldön. — Attaché: Béke? — na: Hadifoglyok, internáltak (Wlassics Gyula indítványai). — Prohászka Ottokár: Mi a harcok lelke? — Ormos Ede: Amerika és a háború. — Dr. Czibusz Géza: Az izlam szerepe a háborúban. — Sasvári Armin: Az orosz politika tévtúljai. — Mercator: Gazdaságpolitikai szemle. (Békeremények. — A magyar

pénzüntézetek központja. — Új vámviszony Németországgal. — Osztrák, német és magyar érdekek. — Törökveséink a Balkánon. — Közgazdasági komüniké. — Irodalom. — Művészet: Csarna Andor; Két könyv. (Prohászka Ottokár: A háború lelke. — Gróf Andrássy Gyula: Kinek bűne a háború?) — S.-L.: Külföldi háborús irodalom. — a. — r.: Háború és politika. — a. — r.: Séta a színház körül. — Hirdetések. A lap munkáját és törekvéseit a magyar érdekek leghivatottabb következő szöszölői és képviselői támogatják: Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Berzeviczy Albert, Csernoch János, Popovics Sándor, Prohászka Ottokár, Szell Kálmán, Szögyényi-Marich László gróf, Wekerle Sándor, Wlassics Gyula, Zich- János gróf, Zichy Aladár gróf.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. —

22

A templomok.

Azóta fölépült a barlang fölé a templom, nem is egy, hanem két hatalmas templom, melyek mindegyike az ájtatoskodók legnagyobb tömegeit is képes befogadni. Ezen templomok építésére és díszítésére a vallásos kegyelet nem kimélt semmiféle áldozatot, csakhogy külsőleg is méltóvá tegye ahhoz az eseményhez, melynek emléke hozzáfűződik. Ugy a francia, mint a külföldi hívek áldozatkészsége a templomokban a művészet remekeivel, különösen az ablaküvegekkel szemléltetőleg állítja elének a kegyhely megalapításának előzményeit. A minden ízében kívül úgy mint belül remek templomokban a 18 jelenésnek napja, körülményei pontosan előadva láthatók és feliratokon olvashatók.

A gyógyulást nyertek ezrei hálás kegyelettel emlékeznek meg feliratos emlékekben a nagy jöte-ményről, melyben gyógyulásuk által részesültek. Szóval a kegyhely egész története alakulásának előzményeitől kezdve a legújabb időig ott látható, ott olvasható a legnagyobb pontossággal és részletességgel.

Felemelő az a hatás, mit a remek templomok keltenek egy belsejükkel, mint külsejükkel. Különösen a templomokhoz fölvezető hatalmas terrász-szerű lépcsőzet már messziről magára vonja a figyelmet, a kilátás pedig a felső templomtól, a bazilikától az egész környékre feledhetetlen. Ugyanis a barlangot kivéve innét egy pillanat alatt áttekinthetők a kegyhelynek összes vallásos vonatkozású emlékei: az óriási megkoronázott Mária-szobor, a szent Mihály-szobor, a nagy érc-kereszt alatta életnagyságu alakokkal s mindezek hatalmas térségen, földszívre az emberi kéz- és a természetnyújtotta minden lehető szépséggel.

Általában a finom francia izlés nyomain láthatók mindenben. Nincs itt hétköznapi, nincs itt trivális semmi sem. Nemcsak nagyszabásu minden, hanem művészet és finom izléssel is van előállítva. Különösen a megkoronázott Mária-szobor, nagy talpazaton állva, hatalmas méreteivel, a szeplőtlenség eszméjét csodálatosan kifejező arcával meghatja és áhitatra keltheti még a hitetlent is.

A barlang.

Lourdesnek mint kegyhelynek igazi középpontja az egész kegyhelynek létet adó alapja a barlang, ahol a jelenések történtek. Magas sziklahegy lábánál van ez, fölötté pedig a hegytetőn a két templom, sőt a bazilika éppen a barlang fölé esik a hegy tetejére.

Közönséges sziklabarlang ez, nem valami mély, de így is pár száz ember befogadására alkalmas. A barlangnak azori a helyén, ahol a jelenések történtek, jó magasan egy Mária-szobor van állandóan alkal-mázva. Állandóan azért, mert bizonyára sürűn ki kell cserélni vagy legalább is tisztogatás alá venni a szobrot. A barlangban ugyanis állandóan száraz és ezrei é-gnek a gyertyáknak, melyeket az ájtatoskodók gyujta-nak meg, úgy hogy a barlang felső részén állandóan füst tödül ki a sok égő gyertyától. Mindezen segíteni bajos volna, mert a világítás elmaradhatatlan, leg-feljebb úgy lehetne a dolgon segíteni, hogy villany-lángokat alkalmaznának a gyertyák helyébe, de ezt az előírt szabályok és a bevett szokás egyelőre ki-zárja. Ide sereglik a zarándokok tömege a nap minden szakában. A barlang jobbán van a bemenet, balfelől a kimenet. Kegyelete adóját itt rója le minden látogató első sorban. Itt helyezik el az említtet száraz és eze-reit a gyertyáknak és mindenki megcsókolja a bar-langban magasan elhelyezett szobor alatt a sziklát, melyhez az újabbkor vallási emlékeinek legmagaszo-

sabbika fűződik. A barlangban oltár is van s amikor az oltárnál istentisztelet van, akkor föl van függesztve arra az időre a bejárás. Az itt alkalmazott perselyek tartalma vagy a barlang céljaira vagy a szegény be-tegek céljaira szokott fordíttatni.

Hogy sok adomány gyűl össze és bőven jut mindegyik célra, az elképzelhető. Siet itt leróni ke-gyelete adóját mindenki tehetsége szerint és ha csak pár fillért számítnak is adományként minden egyes látogatótól, akkor is százazreknek kell egybegyűlniök a szent és nemes célra. Aki már ide jön, azt a ke-gyelet s a vallásos érzés hozza ide és távol van tőle minden kíváncsiság. Ezért nem látni itt közömbös, cinikus alakokat, akiket mindez, amit itt látnak és tapasztalnak, hidegen hagy. Megfigyelhetjük az ájt-atoskodókat figyelmesen. Elhelyezkedve a barlang előtt állandóan elhelyezett padsorokban. Százával vonulnak be egyenként a barlang jobboldalon, de nem akad egy sem, aki meg ne csókolná a barlang sziklafalát és virágot vagy gyertyát ne helyezne el vagy ado-mányával ne járulna a persely tartalmához.

A figyelmes szemlélő némelyik látogatóról azt a benyomást szerzi, hogy kíváncsiságó tekintete után ítélve bizonyosan csak látni akarja mindazt, ami itt végbemegy, de benső vallásosság nem vezérli. Pedig a látszat — mint sok esetben — itt is csal. Éppen az ilyenek borulnak ájtatos buzgólkodás közben elő-ször a barlang falára és árasztják el azt csókjaikkal. Főképen tapasztalható ez higgadt vérmérsékletű fa-joknál, akiknek hallgatag merengése ott a barlang előtt éppen nem a cinikus közöny, hanem a komoly elmélkedés jele, amikor végre odajutva céljukhoz, ájtatos imába öntik ki belső érzelmeiket. Az angol faj és általában északi embereknél megfigyelhető mindez a legnagyobb pontossággal. A déli, főleg a román fajú népek ájtatoskodása és ezeknek ájtatoskodása közt igen nagy ellentét van. A vérmérséklet közti különbség itt is jól megfigyelhető. Minden nép a maga eredeti temperamentumával nyilatkozik meg itt is, különösen itt. Leiki emóciókat vált ki mindegyik ájtatoskodóból a kegyhelyhez fűződő vallásos emlékek egész sora és így természetes, hogy mindegyik a maga veleszületett vérmérsékletével és lelkületével jelenik itt meg.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fog-szatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-; betörési, bal- eset, szavatossági, élet- és já-radék-biztosításokat.

A társaság a legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviseli: SÜLY LÁSZLÓ.

Ki tudja meddig tart
a háború?

Eppen azért
mindenkinél érdeke

hogyan
cikkeik

ott szerezzék be, ahol a leg-
jobbát legolcsóbban kapja.
Női fehérneműeket és férfi
ingeket, lábravalókat legcélszerűbb

Rádnyál venni,

ahol a nagy készlet lehetővé
teszi az olcsó és kényelemszer-
inti kiszolgálást. — Divatos
retikülökből és pénztárcákból

állandóan

szintén nagy választékot találunk,
ugyszintén kalapokban,
gallérokban és divatnyakken-
dőkben olyan készlet van,
hogy bármilyen kényes
ízlelést kitudunk elégíteni.

Rádi István és T^{sa}
Veszprém.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlőpeső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály viznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1¹/₁₀ lit. 1 lit. 1¹/₂ lit.

64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: **Salvator lith savanyú-
viznek, Mohai Ágnes,
Giesshübl, Csizi, Pe-
táncsi, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszéki,
Guber, Parádi, Halli
stb. stb. vizeknek.**

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költsége lesz felszámítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismételt adásoknak előnyár.

Az összes fűszer-, csemege-, ásvány-
viz- és háztartási cikkekről a nagy
árjegyzék bárkinek megküldetlik.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatók,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyzék, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgala-
pok, tet-szésszerű minták. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
íródal, ugyazintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61